І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
НСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 157. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 22-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1964 No. 157. VOL. LXXI

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО БОРОТЬБУ ПРОТИ ВБОГОСТИ

РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ НЕ ВЗЯЛИ УЧАСТИ В ЦЕРЕМОНІЇ ПІДПИСАННЯ ЗАКОНУ

Вашингтон. — В середу 20 серпня ц. р. відбулося в Білому Домі урочисте підписання прийнятого Палатою Репрезентантів і Сенатом законопроєкту про федеральну акцію для боротьби проти вбогости, який передбачає асиґнування $947 500.000 на завдання і цілі, зв'язані з цією акцією. Погода цього дня була гарна і соняшна і президент Джансон, підписуючи закон заявив, що „настає світанок нового дня для вбогих у ЗДА" і що „дні недолі і злиднів в нашій країні вже пораховані". Головним завданням започаткованої президентом Джансоном і встановленої Конґресом акції буде загальна боротьба проти вбогости в країні і проти всіх її причин та започаткування допомоги для всіх тих американців, що живуть ще в недостатках і злиднях і що їх кількість нараховують на яких 30 до 35 мільйонів осіб. Схвалені Конґресом федеральні фонди мають бути використані для проведення і здійснення різних програм, включно із вишколом для різних родів фахової праці і з вихованням незатрудненої молоді та вможливленням здобувати частинну працю для підлітків і для студентів коледжів й університетів. Крім того в законі передбачені різні допомогові акції на терені окремих громад, позички для бідніших фармерів і підприємців, як також різні допомогові програми, здійснювані домашнім „корпусом миру". З'ясовуючи завдання й цілі закону, президент Джансон пригадав слова покійного Філіпа Мюррея, президента Конґресу Індустрійних Організацій, що „всі бажання і мрії робітника спрямовані на те, щоб мати школу, в якій його діти могли б учитися, церкву, в якій його родина могла б молитися і славити Бога, дах над головою, трохи харчів для тіла, образ на стіні, килим на долівці і трохи музики в домі". Підписуючи закон, президент Джансон висловив водночас із цим свою радість і задоволення з приводу його схвалення Конґресом і дякував усім тим хто допомагав в його проведенні в Конґресі. Республіканські провідники Конґресу, хоч і запрошені до участи в церемонії підписання закону, не прибули. Більшість із республіканців вважає, що цей закон провели демократи для здобуття собі прихильности у виборців. Крім членів уряду, в церемонії підписання закону взяли участь посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер, здогадний кандидат на демократичного віце-президента, Гюберт Г. Гомфрі та багато інших.

Плянована на 1965 рік редукція акцизного оподаткування досягне одного більйона або й більше більйонів долярів

Вашингтон. — В урядових колах сподіваються, що у випадку вибору Линдона Б. Джансона на президента ЗДА в 1965 році буде проведена широка редукція акцизних податків, яка винесе в загальному щонайменше один більйон долярів і може досягнути навіть яких 4.5 більйона долярів. Докладний засяг цієї редукції має бути вирішений в січні 1965 року, у зв'язку з опрацьовуванням бюджету, щоб заплянованою редукцією не збільшувати надмірно бюджетового дефіциту. Адміністрація през. Джансона готова провести цю редукцію акцизного оподаткування, не зважаючи й на евентуальний дефіцит, який може виникнути з цієї причини. Деякі з акцизних податків, як наприклад від алькогольних і тютюнових виробів, будуть збережені. Скасовані або зменшені будуть податки від таких продуктів, як косметики, і ювелірні вироби, футра і шкіряні продукти, як також податки від продажу вічних пер, механічних олівців, музичних інструментів, спортового знаряддя. Вимогу скасування редукції акцизного оподаткування включила в свою плятформу також республіканська партія, конвенція якої відбулася в липні цього року у Сан Франсіско.

Пентаґон знову атакує Ґолдвотера у справі нуклеарної зброї

Вашингтон. — Сенатор Беррі Ґолдвотер ще раз ствердив, що коли теперішня адміністрація продовжуватиме свою політику зброєння, то в 1970 роках потужність нуклеарної зброї ЗДА зменшиться на 90%. У свою чергу, Пентаґон знову заперечив це твердження, називаючи його незгідним з правдою. Кандидат на президента ЗДА від Республіканської партії, Беррі Ґолдвотер, оприлюднив складений фахівцями список - таблицю, що показує зниження нуклеарної сили цієї країни, особливо ж заплановане Пентаґоном зменшення кількости літаків-бомбардувальників, які можуть переносити атомові бомби. Пентаґон у своїй критиці вказує, що сенатор Ґолдвотер узяв наведені ним факти з газетних повідомлень, а тому вони не відповідають правді та що „зменшення в загальному меґатоннажі" не показує „нашої реальної нуклеарної сили". Пентаґон не відповів на закид сенатора Ґолдвотера, що президент Джансон у своїй промові 4-го серпня попередив північнов'єтнамських комуністів, що буде відплатна атака американських літаків. На цей закид була відповідь вже раніше. З неї виходило, що американські літаки піднялися в повітря для відплатної акції у Північному В'єтнамі ще перед тим, як Президент промовляв в радіо.

В АМЕРИЦІ

● **У Гюстоні двоє злодіїв,** зодягнених під ковбоїв, пограбували банк і забрали понад $140.000. Поліція знайшла більшу частину грошей в сусідньому з банком гаражі та заарештувала одну підозрілу особу.

● **Трьох чорних студентів** із Кенії мали в Ню Йорку судити за напад на поліцая в ресторані на Бродвеї. Але їх уже випустили без суду — на прохання Державного Департаменту, який не хоче ускладнень у взаєминах ЗДА з Африканськими країнами.

● **Понад 1400 осіб** зібралися біля Міської Управи в Ню Йорку, перериваючи 40 разів оплесками промову одного з керівників Організації Бирча, коли він критикував сучасний уряд. Кастра, газети „Вашингтон Пост" і „Ню Йорк Таймс", прокомуністичний альжирський уряд, а також покійну Елеонору Рузвелт за її співпрацю з групами, дуже близькими до комуністичних.

● **У місті Йонкерсі, Н. Й.,** офіційні чинники стурбовані тим, що понад 900 юнаків і дівчат стали там наркоманами, з яких 100 осіб — з добрих родин. Цього року вже було заарештовано 24 юнаків і дівчат, які різними способами добували гроші, щоб тільки купити „героїну" й отруюватись ним далі. Деякі із тих звихненців не мають ще й 18 років віку.

Генеральний Поштмайстер зарядив поліпшити поштову доставу чужомовної преси

Джан А. Гроновскі
Генеральний Поштмайстер

Вашингтон. — Генеральний поштмайстер Джан А. Гроновскі, добре відомий Українській Громаді з його виступу на святкуваннях 70-річча Українського Народного Союзу в Карнеґі Гол в Ню Йорку 22-го лютого цього року, доручив поштовим урядам в усій країні перевести програму для поліпшення в поштовій доставі чужомовних газет. Починаючи негайно, гурт спеціялістів з головного Поштового Уряду у Вашингтоні та 15 районових Поштових Бюр в цілій країні має увійти в контакт і порозуміння з редакторами і видавцями чужомовних газет та перевірити теперішній стан достави поштою чужомовних газет їх передплатникам, зокрема перевірити всі можливі зажалення на недомагання в цій доставі та разом працювати для усунення недомагань і поліпшення достави. Поштові спеціялісти — заявив Генеральний Поштмайстер — співпрацюватимуть та координуватимуть свою працю з місцевими поштовими урядами. „На початку цього року я доручив простудіювати зажалення редакторів чужомовних американських газет відносно недомагань в поштовій доставі їхніх публікацій. Перевірка тепер уже закінчена. Ми ствердили, що поштову доставу доставу чужомовних газет можна поліпшити майже в усіх випадках, співпрацюючи з редакторами і видавцями" — заявив п. Джан Гроновскі, стверджуючи в дальшому: „Наша чужомовна преса грає важливу ролю в інформуванні мільйонів американців про важливі проблеми З'єднаних Держав. Вона є зброєю правди і важливим засобом порозуміння. Як я вже заявив у своїх попередніх повідомленнях, чужомовні газети заслуговують на точно таку саму увагу і такі самі першенства у поштовій доставі, як їх має англомовна преса". Генеральний Поштмайстер висловив переконання, що теперішня його акція дасть бажані результати. „Це є справа великої ваги. Я прохав повного звідомлення про результати моїх доручень і я подбаю, щоби вони були виконані" — заявив п. Дж. Гроновскі.

ПОШТОВИЙ УРЯД В ДЖЕРЗІ СИТІ ПЕРЕВІРЯЄ ТОЧНІСТЬ ДОСТАВИ „СВОБОДИ"

Виконуючи доручення генерального поштмайстра Джана А. Гроновского, 20-го серпня ц. р. в полудневих годинах відвідав „Свободу", з доручення місцевого поштмайстра Джозефа М. Мейлі, репрезентант Поштової Служби п. Ліо Сковронскі з головною метою: чи „Свобода" має які та якого роду зажалення на неточності чи інші недомагання в доставі газети її передплатникам. П. Сковронскі тільки потвердив відому нам правду, що місцевий Поштовий Уряд не тільки сам докладає всіх старань, щоби „Свобода", як і інші газети, були якнайсолідніше обслуговувані на місці їхньої висилки, але також і їхньої достави. Кожне зажалення на неточну і недбайливу доставу має повну увагу Поштового Уряду, який негайно кожну справу перевіряє та, якщо було яке недомагання збоку Пошти, направляє. П. Сковронскі з вдоволенням прийняв до відома, що від деякого часу „Свобода", як і Пошта, мають багато менше зажалень та що достава газети передплатникам тепер відбувається багато справніше. Місцевий Поштовий Уряд, виконуючи доручення Генерального Поштмайстра, буде тепер у постійному, ще тіснішому контакті зі „Свободою" та докладе всіх зусиль, щоб усунути всі можливі ще недомагання з її достави передплатникам — заявив п. Сковронскі.

Президент Джансон високо оцінює мирову ролю ОН

Вашингтон. — У щорічному звіті перед Конгресом про участь ЗДА у праці Об'єднаних Націй, президент Линдон Джансон високо оцінив та підкреслив особливу ролю ОН у збереженні миру в світі. Генеральна Асамблея ОН у 1963 році розглядала чимало важливих і невідкладних проблем, як „мир і роззброєння, національна незалежність, права людини, інтернаціональна співпраця" Джансон згадав також про виступ покійного президента Джана Ф. Кеннеді перед Генеральною Асамблеєю, коли він закликав працювати „для мирної розв'язки інтернаціональних ускладнень". През. Джансон запевнив Об'єднаним Націям підтримку збоку ЗДА. Як відомо, кандидат на президента від республіканців, сенатор Ґолдвотер, заявив, що треба переглянути Хартію ОН, щоб там співпрацювати, та рішуче висловився проти прийняття до тієї міжнародної організації Комуністичного Китаю.

● **У Франкфурті** у Західній Німеччині, на судовій розправі проти 20 членів адміністрації страхітливого кацету в Освєнцімі за панування нацистів в Польщі, свідок д-р Мавриціюс Бернер, мадярський жид, що його дружину і троє малих донечок вбили в Освєнцімі, вказав на одного з підсудних, д-ра Віктора Капезіюса, керівника аптеки в кацеті, як на найближчого співробітника неприявного на розправі д-ра Йозефа Менґеле, що його головною місією було призначити на загин в газових камерах новоприбулих в'язнів.

В понеділок 24 серпня починається Конвенція Демократичної партії

Будинок Конвенційного Голлу в Атлантик Сіті, Н. Дж., що може вмістити 41 000 осіб і що в ньому буде відбуватися конвенція Демократичної партії.

Існує небезпека, що в Конґо загинули два старшини і віце-консул ЗДА

Леопольдвіль. — Нема ніякої вістки про долю двох американських старшин — полковника Вільяма Доддса і підполковника Доналда Раттана, членів американської військової місії в Конґо, та про віце-консула Луіса Мек-Ферлейна: всі вони перебували в східньо-африканському місті Букаву, коли несподівано наскочили на те місто сильні відділи „лівих" партизанів. Консул Ричард Матерон встиг евакуювати консулят поперез ріку до сусідньої держави Рванди, але названих вгорі старшин і віце-консула, що був в їх товаристві, не було тоді в європейській дільниці Букаву. Існує загроза, що вони згинули з рук партизанів. Первісну вістку, що партизани захопили Букаву, що нараховує 100.000 мешканців, спростовують остільки, що за европейську дільницю міста все ще йдуть бої та що державне конґолійське військо не розбіглось в Букаву, а ставило спротив і дістало підмогу, яку привезли з Леопольдвілю американські транспортні літаки. Це був перший випадок, коли в Конґо американські літаки були використані для воєнної акції проти партизанів. В найближчих днях має бути вирішена дальша американська політика у відношенні до Конґо: ЗДА лякаються, що Конґо може стати Кубою на африканському континенті, з другого боку вагається, щоб не анґажуватись безпосередньо у конґолійську громадянську війну та не стягати на себе нових закидів щодо „імперіялізму", „колоніялізму", „аґресії" і т. п.

У Москві і Пейпінґу готові відбутися два суперницькі збіговища комуністів

Гонг Конг. — Китайська преса покликується на нібито вимогу Компартії з Нової Зеляндії, щоб у відповіді на скликання Москвою міжнародного комуністичного з'їзду для розгляду „ідеологічного" спору між російською і китайською компартіями, скликати у Пейпінґу другий з'їзд, на якому були б заступлені всі ті комуністичні партії світу, які не солідаризуються з Москвою. Совєти заповіли, що 15-го грудня ц. р. відбудеться в Москві з'їзд 25-ох компартій з різних частин світу ніби для підготування з'їзду всіх компартій світу, що має відбутися літом наступного року. Комуно - китайська преса не залишає сумніву, що китайські комуністи збойкотують ту грудневу московську конференцію, ого ж у такому випадку збойкотували б її також залежні від Пейпінґу комуністичні партії Північного В'єтнаму, Північної Кореї, Нової Зеляндії, Альбанії і, мабуть, Індонезії. Не відомо теж, чи румунські комуністи взяли б участь у московській конференції, бо вони поставили большевикам різні передумови. Щоб зробити у відношенні до румунів приязний жест — до Букарешту прибув совєтський „президент" Анастас Мікоян — для участи у відзначуванні роковин звільнення Румунії з-під нацистського панування.

Західня Німеччина не може дістати з Параґваю злочинного втікача-нациста

Бонн.— Західньо-німецька преса повідомляє, що німецький амбасадор в Параґваї Еккгарт Бріст вимагав знову від параґвайського міністра закордонних справ Равля Сапени Пастора, щоб Параґвай видав д-ра Йозефа Менґеля, винуватця масових вбивств у кацеті в Освєнцімі в Польщі за останньої війни. Д-р Йозеф Менґель втік був з Німеччини до Арґентини, але після того, як ізраїльські емісарі схопили з Арґентини Адольфа Айхмана, він переїхав відтіль до Бразилії. Коли бразилійські власті наказали арештування його, він утік до Параґваю і там — твердять німці — дістав в листопаді 1959 року натуралізаційні документи, як „Хозе Менґеле". Параґвайські власті твердять, що „Хозе Менґеле" не є тотожній з Йозефом Менґеле, але німці доказують, що відтиски пальців одного і другого тотожні. Дальше, одним із свідків в натуралізаційному процесі Менґеле був Вернер Юнґ, що колись працював у фабриці родини Менґелів у Ґюнцбурґу в Німеччині, а другим був колишній німецький капітан фон Екштайн. Тому, що цей останній є приятелем параґвайського диктаторського президента Альфредо Штреснера і тому, що Параґвай має закон, який забороняє видавати натуралізованих громадян, то нема шансів, щоб Параґвай видав Німеччині Менґеле. Офіційно параґвайський уряд відповідає, що він „не знає" про місце перебування Менґеле, та що поголоски про його замешкання в Параґваї є „леґендою". На судовому процесі у Франкфурті проти 22-ох членів адміністрації кацету в Освєнцімі доказано, що д-р Йозеф Менделе наказував вбивати й особисто брав участь в екзекуціях тисячів невинних в'язнів кацету.

● **У Токіо японські й американські власті створили прецедент,** як швидким порядком полагоджувати справи совєтських втікачів: двох підсовєтських музик, що втекли з совєтської оркестри, швидко і гладко відтранспортовано з Японії до Західньої Німеччини. Коли в жовтні цього року в Токіо будуть відбуватися міжнародні Олімпійські ігрища — дехто з совєтських легкоатлетиків напевне „вибере свободу".

Протоігуменом чина св. Василія Вел. в ЗДА найменовано Впр. о. Миколу Когута

Ню Йорк. — Дотеперішній парох греко - католицької церкви Питсбурзької єпархії, що її очолює Преосв. Елько, в Юньйонтавні, найменований від 12 серпня ц. р. протоігуменом Чина св. Василія Великого на терені ЗДА. У зв'язку з тим, о. Когут переселюється до Ню Йорку, де монастир ОО. Василіян при церкві св. Юрія буде осідком протоігуменату.

Це вдруге о. Когут іменований протоігуменом Василіянського Чина в ЗДА. Перший раз був він ним у рр. 1953-58. о. М. Когут народився в Пенсилвенії. До Чина св. Василія Великого всупив у 1926 р., в Канаді. Теологічні студії закінчив у Григоріянському університеті в Римі. Рукоположений на священика 13 жовтня 1935 р. в Галичині. Опісля, по дворічних студіях в Европі, о. Когут вернувся 1937 року до Канади, де викладав на теологічному відділі в Семінарії ОО. Василіян у Мондері, Алберта. В 1943 р. перейшов до монастиря ОО. Василіян у Ґримсбі, Онт., де був ігуменом і професором теології. По трьох роках покликано його до Риму, де став генеральним консультором Чина. Опісля був генеральним секретарем і ген. прокуратором Чина та ректором Семінарії св. Йосафата. Керував також українським радіовисиланням з Ватиканської Радіостанції за залізну занавісу. У 1953 р. о. Когут прибув знову до ЗДА та впродовж наступних 5 років подорожував по цій країні, брав участь у місіях та давав реколекції. Від 1958 р. був парохом церкви св. О. Миколая в Перріополіс. Від 1962 р. був парохом церкви св. Ів. Хрестителя в Юньйонтавні та капеляном Лицарів Колюмба.

ВІЙСЬКО ОН ЛІКВІДУЄ ПОЗИЦІЇ ТУРКІВ НА КІПРІ

КІПРСЬКО-ГРЕЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ІДЕ ДО МОСКВИ ВСУПЕРЕЧ БАЖАННЮ ГРЕЦІЇ

Нікозія. — Міжнародне військо ОН зайняло і зліквідувало три озброєні станиці кіпрських турків на передмісті столиці Кіпру, Нікозії. Кіпрсько-турецькі озброєні цивільні люди, які берегли ті станиці, були заскочені несподіваним маневром відділу міжнародного війська, який складався із 150-ох данців, фінців і канадійців. Місія Об'єднаних Націй пояснює, що цей виступ проти кіпрських турків був необхідний, бо ті станиці загрожували головній кватирі війська ОН, що приміщувалась в найближчому сусідстві, та що військо ОН на Кіпрі хоче створити й обсадити ширшу невтральну смугу між кіпрськими греками і турками щоб виключити нові зудари між греками і турками. Коли ця справа має льокальний характер і коли також грецькі скарги, наче б то турецькі літаки знову появились були над кіпрськими містами та над двома грецькими островами, не мають ширшого значення, то куди поважнішу проблему порожує заповіджений на кінець цього тижня відлет кіпрсько-грецького міністра закордонних справ Спироса Кіпріяну на чолі цілої делеґації до Москви, щоб там переговорити з совєтськими головачами справу совєтської допомоги Кіпрові в його конфлікті з кіпрськими турками і Туреччиною. Кіпрсько - грецький президент Макаріос звернувся до СССР з проханням дати Кіпрові допомогу проти турецької „аґресії" і Хрущов прислав свою згоду й обіцянку. В четвер 20 ц. м. несподівано прилетів до Нікозії грецький міністер оборони Петрос Гаруфаліяс і західні газети твердять, що він мав саме перестерегти президента Макаріоса, щоб кіпрсько-грецький уряд не підписував з Совєтським Союзом ніякого договору ані не приймав на себе ніяких зобов'язань. Греція рішуче не бажає собі, щоб Совєти встрявали в кіпрську проблему, яка — за пляном Греції — має бути розв'язана так, щоб Кіпр прилучити до Греції з відповідними гарантіями для прав кіпрських турків. Туреччина у принципі вже погоджується на це, вимагаючи для себе також деякої рекомпенсати. Зате кіпрсько-грецький президент Макаріос волів би зберегти Кіпр, як незалежну державу, і без ніяких зобов'язань у відношенні до Британії та Туреччини, з правлінням кіпрських греків, що становлять більшість тамошнього населення. Турецькі чинники заявили, що вони не могли перевірити, чи совєтський вантажний корабель „Новий Донбас" з вантажем зброї і 4-ма літаками був призначений для Кіпру: совєтські власті подали за призначення того корабля — Порт Саїд в Об'єднаній Арабській Республіці. Туреччина заповіла, що коли б Совєти почали кораблями постачати кіпрським грекам зброю—Туреччина зачинить Босфор і Дарданелі.

Президент Пакістану і прем'єр Індії будуть нараджуватись про Кашмір

Ню Делі.— Затяжний спір між Індією і Пакістаном у справі Кашміру, який від початку постання цих двох держав з розподілу колишньої колишньої британської „коронної колонії" Індії затруює між ними взаємини має добрі шанси закінчитись врешті взаємним порозумінням. В останніх тижнях індійський прем'єр Ляль Багадур Шастрі і пакістанський президент Аюб Хан склали кілька заяв у взаємно приязному тоні з очевидним бажанням відпружити атмосферу. Вони мали умовлену зустріч на недавній конференції Британського Коммонвелту у Лондоні, але Багадур Шастрі дістав саме тоді легкий удар серця і не міг туди їхати. Зате його заступник стрінувся в Лондоні з „левом Кашміру", колишнім кашмірським прем'єром, який потім 10 років пересидів в індійській в'язниці, Шейхом Мохаммедом Абдуллахом, який після його звільнення з в'язниці перейняв на себе ролю посередника між Індією і Пакістаном. Шейх Абдуллах мав знову довгу розмову з індійським прем'єром, після якої заявив, що „впевдові" відбудеться зустріч пакістанського президента з індійським прем'єром. Президент Аюб Хан висловив готовість поїхати до Ню Делі з уваги на поганий стан здоров'я Багадура Шастрі. Цей останній настроєний примирливіше у відношенні до Пакістану, аніж був його попередник, прем'єр Джавагарлал Неру.

Король Гассан в Марокко помилує лівих змовників і реорганізує уряд

Рабат.— В березні цього року в Марокко відбувся військовий суд над змовниками проти короля та існуючого режиму, при чому 11 осіб засуджено на смерть. Між тими засудженими було вісім оскаржених, яких судили заочно, бо їм удалося скритись та втекти. В минулу середу король Гассан II помилував всіх цих трьох засуджених, замінивши їм кару смерти на досмертню в'язницю' яка — коментують газети — буде теж скорочена. За причину вважають не тільки численні звернення до короля збоку різних крайових і закордонних установ, але взагалі деяку лібералізацію режиму, дармащо в уряді заступлені тільки праві партії і праві чинники. Король Гассан, перевівши тепер реорганізацію уряду і включивши до нього, між іншими, також двох генералів, не скористав з прозорих натяків лівого так званого Крайового Союзу народних сил і не запросив нікого з „лівих" до участи в уряді. Формально подано за причину помилування засуджених — 11-ті роковини заслання Францією короля Мохаммеда У., який успішно і безстрашно змагався за повне унезалежнення Марокка, що було „протекторатом" Франції.

У СВІТІ

● **Мешканці Москви** не виходили з дива, коли в минулому тижні заїхали на Червону площу 34 блискучі алюмінієві трейлери, тягнені сильними маленькими вантажними автами. Це була експедиція Караванового Клюбу ім. Валлі Байєна з Дейтону в Огайо, яка їде трейлерами довкола світу. Засновник того клюбу, багатир Валлі Байєн, що помер два роки тому, був фанатичним звеличником трейлерів, що їх сам продукував і удосконалював.

● **Західньо - німецьке** міністерство військових справ рішило наслідувати З'єднані Держави й переводити „іспити зрілости" з рекрутами, перевіряючи не тільки їх фізичний, але й інтелектуальний рівень та ступінь моралі. Це рішення прийнято у зв'язку з закидами, що в новій західньо - німецькій армії є замало або забагато дисципліни. Тому реорганізується не тільки вишкіл, але й спосіб рекрутації у 30 побірних пунктах. Західньо - німецька армія обмежена до 425.000 вояків.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.— Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Пошанівок праці

Три найбільші автомобільні компанії в Америці — Дженерел Моторс, Форд і Крайслер — ведуть переговори про новий колективний договір праці для своїх робітників, бо теперішній договір закінчується 31-го цього місяця. Робітнича спілка Об'єднані автомобільні, аерокосмічні і машинно - рільничі робітники нараховує кругло 1 050 000 членів і є одною з наймогутніших робітничих організацій у світі. В Америці вона друга числом після Міжнародного братства погоничів, водіїв, сторожів товарових домів і помічників Америки (1 720 000 членів) і одна з найперших — поруч із спілками робітників сталеварень і транспорту — своїм значенням для економіки Америки і всього світу. У названих вгорі трьох автомобільних компаніях працює кругло пів мільйона робітників. Вони не є найкраще платними робітниками в ЗДА, бо, наприклад, перевищують їх своїми заробітками електрики у великих містах, спеціяльно ж у Ню Йорку, — все ж, робітник тих автомобільних фабрик заробляє пересічно по $3 за годину.

І ось самі автомобільні компанії, працедавці, запропонували робітничій спілці новий договір із значними підвишками щодо готівкової платні, забезпечення на випаток недуги і безробіття, часу платности за відпустки, обмеженням часу переходу у стан спочинку із збільшенням старечої пенсії, врешті різних таких подробиць, як права сеньйорату, удогіднення праці і т. п. Текст такого договору праці — це довгий і в деталях дуже складний документ. Щоб навести лише кілька прикладів: Компанії пропонують робітникам підвищити їх винагороду по 8 центів за годину і водночас — перебрати оплату асекурацій на життя, від недуги та нещасливих випадків, як також оплату на підвищену старечу пенсію. Таким чином компанії вирахували, що насправді пропонована ними підвишка робітничих платень виносила б по 26 центів на годину. Йдучи по лінії робітничої політики, щоб приспішувати перехід робітників на пенсію з уваги на їхнє здоров'я і з уваги на звільнювання варстатів праці, компанії пропонують обнизити вік управнених до старечої пенсії до 60 року для чоловіків, при чому 60-літній робітник з 25-річною працею за собою діставав би, разом із платнею від державної Соціяльної Забезпеки, $186.25 місячно. Ця пенсія для робітника віком 65 років підвищилась би до $207.25 місячно.

Робітнича спілка все ж уважає ці пропозиції за невистачальні. Вона вимагає включити в новий договір праці також зменшене число годин праці і докладніші постанови про забезпечення робітників проти звільнювання їх з уваги на автоматизацію. Вона старається також тісніше пов'язати винагороду робітника із зисками, що їх дає автомобільне виробництво. Тому переговори будуть напевно довгі і морочливі, але — як твердять фахівці — обидві сторони не хочуть допустити до конфлікту, який загрожував би страйком. Американські робітники свідомі вартости безперервної продукції для загальнодержавної економіки, для добра їх самих, робітників, і до страйку не дуже кваппяться.

Заробітки і життьовий стандарт американського робітника — найвищі у світі. І тому комунізм не має до нього доступу, тому він — ворог комуністичної системи, в якій робітник є невільником, що його використовує держава, як продуцент і працедавець, який вміє накладати безжалісні „норми", але не вміє шанувати працю людини належною винагородою. У ЗДА нема титулів „героїв праці", немає медаль для цих „героїв", зате є добробут робітника, який переступає межі фантазії підсовєтського нещасного невільника праці.

Капіталістичні методи в СССР

У Совєтському Союзі відбувається поступовий, але безупинний поворот до того, що було знівечене після „жовтневої" революції протягом довгих десятиріч „будівництва комунізму" — до капіталістичних методів не лише в плянуванні та унапрямлюванні народного господарства і його окремих ділянок, але також у щоденний виробничій практиці. „Соціялістичні" методи господарювання і плянування скрахували по всій лінії, заводячи Совєтський Союз в усе глибшу господарську безвиводь. З вимогою стосування ефектовніших методів в совєтському виробництві почали виступати уже тверезіші й відважніші з-поміж совєтських економістів, дораджуючи цілком відкрито наслідувати в цьому „капіталістичний досвід".

Іде по тій же лінії також і кинуте Хрущовим, за суґестіями харківського економіста Лібермана, гасло: стимулом для збільшення продукції в усіх ділянках народного господарства може бути тільки матеріяльна заінтересованість трудящих, значить, більші заробітні платні, деяка співучасть в продукції, загальне соціяльне забезпечення та деякі інші „витребеньки", що їх донедавна висміювали совєтські партійні керівники.

Показовим прикладом звороту до капіталістичних зразків і тенденцій може бути й надрукована в московській „Правді" з 17 серпня ц. р. стаття совєтського академіка В. Трапезнікова п. н. „За гнучке економічне управління підприємством". Покликаючись кількома наворотами на господарський досвід капіталістичних західних країн, зокрема ЗДА, академик Трапезніков стверджує конечність переходу від дотеперішніх, віджилих уже, мовляв, форм господарського керівництва, базованого на встановлюваних згори директивах і нормах, до системи „економічного впливання", яка повинна виявлятися в заохочуванні до праці й розвитку підприємств з допомогою більшої матеріяльної заінтересованости робітників.

Хрущов і його кремлівські соратники започаткували вже навіть ряд заходів, щоб збільшити „матеріяльне заінтересування" трудящих, схвалюючи, з одного боку, встановлення пенсій для колгоспників, які їх досі взагалі не одержували, а з другого — підвищуючи заробітні платні різним категоріям службовців. Так, наприклад, мінімальні заробітні платні для робітників збільшено із 40 до 45 рублів на місяць, значить, номінально до 12.5 доляра за 60-годинний тиждень праці; учителям підвищено платню із 57 до 80 рублів і лікарям з 80 до 99 рублів на місяць. Яка реальна вартість цих „підвищених" заробітних платень, показує їх порівняння з американськими заробітними платнями: мінімальна платня американців — $1.25 перевищує в чотири рази мінімальну платню совєтських робітників. Місячні заробітки совєтських, наприклад, учителів, підвищені тепер до $80 на місяць, нижчі в 7 разів від платень американських учителів, найнижча платня яких в першому році їх праці становить $535 на місяць. І ще треба пригадати, що американський робітник, щоб купити 1 фунт хліба, повинен працювати 6 хвилин, а совєтський — 36, щоб купити сорочку, американець повинен працювати 1 годину і 15 хвилин, а совєтський робітник повних 13 годин, на закупно чоловічого одягу робітник в ЗДА зуживає 23 години, а в СССР — 244.

Усі ці цифри показують, що викликати „матеріяльну заінтересованість" совєтських робітників і колгоспників не буде так легко. Для цього треба не наслідування капіталістичних методів, а основної перебудови совєтської системи, включно з поворотом до приватної власности. Тільки тоді, може, і робітники і селяни в СССР відчують охоту до праці.

ФРАНЦІЯ І ТУРИСТИ

Ніцца. — Туристика і туристичний промисл — це в масовому вигляді явище другої половини 20-го століття. В 19-му столітті і на початку 20-го далеку подорож у чужі країни могли собі дозволити тільки заможні люди. Тепер, коли на кожного четвертого мешканця Франції або Західньої Німеччини приходиться одно авто, подорож за кордон не є тяжкою проблемою. Тому минулого року Францію відвідало майже стільки чужинців, скільки є самих французів у Франції.

Однак, як нарікає французька преса, туристи привозять до Франції менше грошей, як було в минулих роках. Це значить, що вони спиняються в цій країні на дуже короткий час: вони їдуть через Францію до Швайцарії, Італії або Еспанії.

Закордонні туристи радо їдуть до Франції, щоб оглянути її музеї, старовинні замки, міста. Але у них викликають невдоволення високі ціни у готелях і в ресторанах. Не шкода платити високі ціни за місце в модерно устаткованому готелі з усіма вигодами. Але у Франції готелі старі, а ціни в них такі, як і в нових.

Ось я спинився в 5-поверховому готелі в кімнаті на одну особу. Немає тут телефону, світло ледве блимає під стелею, меблі „старосвітські", немає ванни, навіть рушника й мила не дали, мабуть, для економії, мовляв, нахай гість сам за це подбає. Коли гість хотів би написати лист, а не взяв паперу з дому, то мусить бігти до міста купувати папір.

В ресторані ціни високі, хоч страви не найліпші. „Гарсон", що подає страви на стіл, начисляє 20% „на чай". Шофери в таксівках не завжди чемні, мовби пасажир є для нього тягарем. На ринку ціни на овочі вищі, ніж в Італії, Англії або Голляндії.

Ці всі причини, вкупі взяті, привели до зменшення числа туристів у Франції і до втечі великого числа французів за межі рідного краю в літніх місяцях: до Італії, Еспанії, Австрії. Французькі туристи витрачають за межами Франції мільйони франків, а це — дошкульний удар по її фінансах. Сам міністер фінансів Жіскар д'Естенг мусів призначити окремих контролерів цін у готелях і ресторанах.

З'явилися приватні товариства, які поставили собі завдання — навчати французів чемности. Наприклад, недавно видано відзнаку за чемність — білу рожу — одному паризькому шоферові таксі. Шукають кандидатів на цю відзнаку з інших професій: між різниками, кондукторами на залізницях і в автобусах, між голярами . . .

Дивні діла творяться в світі: понад сто років тому німецький поет Г. Гайне, їдучи з Парижу, хвалив французьку чемність і гостро відзивався про німецьку неотесаність. Тепер самі французи на власній кишені відчули наслідки недостатньої чемности супроти чужинців. Цим користають сусіди Франції, особливо Еспанія. Протягом трьох останніх років число туристів в Еспанії подвоїлося, і між ними було минулого року самих французів коло 5 мільйонів.

Viator

НАТУРАЛІЗОВАНІ ГРОМАДЯНИ МОЖУТЬ ЖИТИ ЗА КОРДОНОМ

18-го травня цього року Найвищий Суд З'єднаних Держав, п'ятьма голосами проти трьох, оголосив як неконституційну постанову Акту про Націоналізацію та Іміґрацію, згідно з якою від натуралізованих громадян має бути відібране американське громадянство, якщо вони повернуться до країни свого походження і житимуть там більше як три роки.

Суддя Вілліям Даґлес сказав, що ця постанова ставить американських натуралізованих громадян у становище неповноцінних громадян, замість того, щоб дати їм рівні права з тут народженими американськими громадянами, як того вимагає Конституція.

Число осіб, яких стосується це рішення Найвищого Суду, ще не можна з певністю визначити, проте „Ню Йорк Таймс" заявляє, що близько 40 000 осіб утратили американське громадянство через цю постанову. Тільки останніми роками близько 1 000 натуралізованих громадян втратили своє громадянство за тим законом.

За американською конституцією, зазначив суддя Даґлес, єдина різниця в правах між тут народженими та натуралізованими громадянами полягає в тому, що тільки тут народжений американець може бути обраний на президента.

Всі натуралізовані громадяни, які втратили американське громадянство, проживши за кордоном понад три роки, можуть подати заяви до американських консулятів і просити про його відновлення. Кажуть, що більшість таких осіб живе в Італії та Німеччині.

Постає питання: чи це нове рішення Найвищого Суду матиме вплив також на закон про Іміґрацію та Натуралізацію, згідно з яким натуралізований американський громадянин не може жити за кордоном протягом п'ятьох років.

Суддя Даґлес сказав: „Проживання за кордоном, незалежно від того, чи даний американець народжений в Америці, чи натуралізований, не означає нельояльности до Америки і не свідчить про добровільну відмову від американського громадянства . . . Це може бути спричинене родинними, бізнесовими та іншими законними справами".

Пані Анжеліка Снайдер була першою особою, яка порушила справу зміни закону про автоматичну втрату американського громадянства натуралізованих громадян, які прожили понад три роки в країні свого походження.

А. Снайдер, народжену в Німеччині, привезли до Америки, коли їй було п'ять років. Вона скінчила тут середню школу і коледж в 1954-му році. Року 1956-го вона вийшла заміж за німецького правника, який студіював у ЗДА, і виїхала з ним до Німеччини. Три роки пізніше її повідомили, що вона втратила американське громадянство. Пані А. Снайдер могла б тепер стати німецькою громадянкою, але вона того не зробила, воліючи боротися за своє американське громадянство.

Американська Рада

Мирон Б. Куропась

ДЕ НАША МОЛОДЬ?

(4)

Додаймо до вище наведених неґативних аспектів північно-американського й українського життя ще один факт, що „здібність іміґрантської дитини осягнути повну ідентичність у новій країні звичайно залежить від того, в якій мірі вона змогла відділити себе від нового родинного оточення"[9], і ми побачимо нашу проблему в усій її відстрашуючій дійсності. Чи ж треба дивуватися, що наша молодь неохоче признається до своєї старшої ґенерації? „Світ старших, до якого прямує молодь, — пише проф. Кеннет Кеністон, — виглядає як холодне, механізоване, абстрактне, спеціялізоване і без місця на емоції місце, у центрі якого одиниця тільки робить рухи, але без переконання, що ці рухи вартісні, людяні, потрібні чи побуджуючі. Тому багато молодих людей хоче в першу чергу стати „холодними", а щоб бути такими треба відсторонитися і нічого не сприймати з ентузіязмом"[10].

Тепер ми знаємо, чому єдиною відповіддю на питання „де наша молодь" може бути тільки: „охолоджується".

Якщо ми хочемо бути чесними з собою і повністю зрозуміти теперішню ситуацію, то на наше друге питання може бути тільки одна відповідь: у таких умовинах, як тепер існують, ми можемо дуже мало сподіватися від нашої молоді. А в майбутньому, якщо далі існуватимуть ці самі умовини, наші успіхи будуть ще менші.

Однак, попри всі труднощі, я вважаю, ми можемо знайти розв'язку на наші проблеми. Та для цього потрібно спільного й розумного зусилля. Для цього потрібно більше праці, ніж слів. Тут подаю свою розв'язку.

Що ми мусимо зробити?

Ключем до розв'язки є сама наша молодь, головно її сильне бажання віднайти свою суть і мету в сучасному суспільстві. Вона може проявляти ознаки „холоднокровности", але глибше в її серцях сидить жадоба романтики й бажання пізнавати.

Молоді люди можуть бути „бунтарями без причини", проте вони тої причини - ідеї шукають. Тому тільки від нас самих залежить, чи ми зумісмо скапіталізувати цей величезний потенціял і спрямувати його на відповідну дорогу.

Як підходити до цієї справи? На мою думку, нам треба:

1) Прийняти філософію відкультурнення. Нашою загальною метою й філософічною основою, з якої ми черпали б наш „модус оперенді", повинно стати ВІДКУЛЬТУРНЕННЯ. Це є те, що вивів проф. Мамчур у 1936 році і це є те, що проф. П. Юзик окреслює як „визнання культурного дуалізму та його вартости, що до нього можна вкласти кращі елементи іншої культури"[11].

Наголос не повинен бути ставлений на антиасиміляцію. Він повинен вказувати у більше позитивному напрямі на користі, які ми винесемо, якщо будемо виховуватися в двох великих культурах. Цитата з підручника МУН для молодих українців-американців краще вияснить такий підхід на практиці:

„Ми знаходимося у багато кращому положенні, ніж наші співгромадяни - американці. Ми можемо користати з двох великих культур . . . більшість американців обмежена до одної. Наш світогляд ширший, більше космополітичний і багатший, ніж таких самих пересічних американців. Культурна спадщина більше як тисяча років пливе в наших жилах, хоча нас відділяють простори океанів і славне інших культур від нашого „чорнозему". Ми були б нерозсудливі, якщо б ми не хотіли скористати з багатства наших культурних надбань"[12].

Можливо, що ця цитата не промовить до всієї нашої молоді, але це принаймні один крок у правильному напрямі.

Тут не треба підкреслювати, що в понятті відкультурнення льояльність до Америки й Канади стоїть на першому місці. Лорд Твідсмюр якось заявив перед українською публікою: „Ви будете кращими канадійцями, якщо будете кращими українцями". Протилежне також є правдою. Наша молодь буде кращими українцями, якщо буде кращими американцями чи канадійцями. Почнімо працю з того, що вже є по нашій стороні, наприклад, з льояльности до Америки й Канади, яку плекається в американських і канадійських школах. Поширюймо тему льояльности до Америки і Канади, пов'язуючи її з боротьбою за незалежність України. У підручнику МУН подано такий приклад:

„Історія поклала великий тягар на наші плечі; бо сьогодні Америка є надією вільного світу. Америці від моменту її народження було призначено стати світовим еманципатором, і ми теж повинні їй допомогти виконати це призначення. Тому ми, як американці, не можемо дальше сидіти із заложеними руками і байдуже ставитися до комунізму. Також ми, як американці, не можемо залишатися байдужими до того факту, що Україна є поневолена"[13].

2) Прийняти реалістичні норми. — Ми мусимо, якщо дійсно бажаємо задержати при собі нашу молодь, прийняти такі цілі, які вона могла б осягнути, беручи до уваги всі обов'язки, з яких мусить вив'язуватися. Ми мусимо або залишити наші шляхетні, чесні, величні й амбітні норми і втратити нашу молодь, або зберегти нашу молодь, але змінити наші норми.

Погляньмо на завдання МУН з 1960 року:

—Виховувати молодь українського походження у З'єднаних Державах Америки на льояльних американських громадян, підтримувати Конституцію ЗДА і поширювати ідеали американської свободи.

— Увічнювати традиції та ідеали української націоналістичної боротьби за свободу України та поширювати їх серед молоді українського походження.

— Поборювати комунізм, фашизм і інші руйнницькі ідеології, які пропагують насильне повалення правління З'єднаних Держав і які противірічать людській гідності.

— Поширювати українські культурні підприємства, які вказували б молоді українського походження про багатство українських народних традицій.

— Запізнавати наших співгромадян - американців з українським культурним багатством і з боротьбою українського народу за соборну, вільну й незалежну державу.

— Допомагати й піддержувати належні американські громадські програми.

— Старатися про створення спільної бази для співпраці з іншими українськими й американськими організаціями.

— Збирати фонди на наші цілі[14].

Я не вважаю, щоб подані вище цілі аж такі високі. З відповідною допомогою їх може осягнути більшість наших молодих людей. Вимагати більше — було б занадто оптимістично. Якщо 20% нашої молоді на практиці підтримуватимуть всі наведені точки після наступних десяти років, я був би їй дуже вдячний.

3) Дайте молоді можливість стати у проводі. — Багато-хто з нашого старшого покоління хочуть, щоб їхні діти були відтворенням їх самих. Це відноситься також до наших так званих „молодечих" провідників. У висліді часто приходить до конфлікту. В певному розумінні такий конфлікт не є явищем неморальним, не є наслідком поганого виховання („він невихований" — чусте іноді). „Син, який не бунтується проти такого стану, в якому від нього вимагається посвятити своє життя на те, щоб він осягнув тільки головно те, чого не вдалося осягнути батькові, — пише проф. Бруно Беттелгайм, — звичайно згине, як згинув Гамлет"[15].

[9] Eisenstadt, N. S., op. cit. p. 32.

[10] Kenniston, Kenneth, "Social Changes and Youth in America," Youth: Change and Challenge, op. cit. p. 170.

[11] Юзик Павло, цит. роз.

[12] The Senior MUM Manual: A Guide to Action for the Ukrainian National Youth Federation of America, MUN Enterprises, Chicago, 1961, p. 30.

[13] Там же, стор. 1.

[14] Там же стор. 24-36.

[15] Bdttelheim, Bruno, "The Problem of Generations," Youth: Change & Chal.

ГОЛОС ЧИТАЧА

ПРО МОЛОДІСТЬ ФЕДОРА ДУДКА

З великим заінтересуванням і чуттям читав я спогади „Моя молодість" Федора Дудка. Щира дяка Хвальній Редакції „Свободи" за аміщення такого цінного матеріялу. Побажаним було, щоб старші громадяни Східньої України, колишні провідники відродження української державности, також писали спомини з кінця 19 і початку 20 століття, часів страшного національного і соціяльного утиску нашого народу. Під впливом Шевченка вони також переживали душевну еволюцію, ставали свідомими українцями.

Це найцікавіший процес в історії української нації, коли по століттях московської неволі, без провідної верстви, майже чудом, під проводом Т. Шевченка і М. Шашкевича Нація прокинулась до нового життя. Такого роду спогади спричинилися б до кращого духового зрозуміння між східніми і західніми українцями.

Дмитро Владимір

Фінікс, Арізона.

М. Л-а

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ

(100-річчя з дня його народження)

(IV)

Згадувані примірники „На віру" — це авторські примірники. Після надрукування повісти в журналі, „Правда" видала її окремою книжкою. Що сталося з перекладом „Пана Тадеуша" невідомо. Треба припускати, що Коцюбинський розпочав працю, але не докінчив. Міцкевичем цікавився Коцюбинський ще раніше, про що свідчить зроблений ним переклад вірша „Поврут тати", надрукований в „Дзвінку" 1890 року.

Збираючися виїжджати з Вінниці, Коцюбинський так схарактеризував проведений у Басарабії час:

„Усе літо довелось мені прожить в умовах, цілком не сприяючих літературній праці, а проте придбав я чимало цікавого матеріялу та почав одно більше оповідання „Ціпов'яз". Опріч сього лагоджу ескіз „По Басарабії", в котрім чималу частину займе побит українців, що живуть колоніями скрізь по Басарабії. Чекаю тільки осени, себто вільнішого часу, щоб взятися до роботи, і сподіваюсь ще в кінці сього року вислати Вам „Ціпов'яз" та „По Басарабії". В усякому разі на ці дві праці можете розлічувати напевно.

Щодо довшої повісти для „Зорі", про яку Ви пишете, то задля вище згаданої причини не можу її обіцяти Вам на початок 1893 року, хоч і маю багато призбираного матеріялу та готовий плян . . ."

Це була відповідь В. Лукичеві на його листа з 10 вересня 1892 р., в якому той просив Коцюбинського матеріялів до журналу на 1893 рік. „Особливо потребую довшої повісти на 1893 рік і розвідок літературно - наукових. Одначе я й за інші речі скажу щире спасибі", — так писав між іншим Василь Лукич. Коцюбинський, як бачимо, не давав Лукичеві надії на більшу повість. Але й відносно обіцяних творів не вийшло так, як плянував Коцюбинський. Лукичеві вислав він тільки „Ціпов'яза", викінченого наприкінці січня 1893 року. Одержавши це оповідання, Лукич писав його авторові:

„Ваш „Ціпов'яз" мені дуже сподабався, та в тій формі, як він написаний, не можу його помістити в „Зорі". Два місця в ньому єсть нецензурні. Одно місце — справа з граматкою московською, а друге — де становий б'ється з Семеном. Не думайте, одначе, що тут виявляю мій погляд: ні, се справа зовсім ясно поставлена. Мені здаєтся, що я писав Вам при кінці 1892 року, які умови поставив цензор до „Зорі" під грозою не пускати „Зорю" в російську імперію. Так між іншим сказано, що не вільно дражнити пануючої в Росії народности, себто московської, навіть здалека, — а також інституцій державних . . .

Наколи, отже, схочете ті два місця змінити, та я з найбільшою приємністю поміщу „Ціпов'яза" в „Зорі", наколи б не могли, в такім разі передам „Правді", хоч в „Зорі" прочитало б його яких 400 передплатників на Україні." („на Україні" — треба розуміти на придніпрянській Україні. М. Л.).

(Лист з 21 березня 1893).

На вимогу „Зорі" Коцюбинський погодився. З огляду на те, що його відповідь дуже цікава, повторимо її майже в цілому:

Одібравши Ваш лист з 21 ц. ст. с. місяця, зараз таки взявся я до перероблення тих сцен мого оповідання, які, по Вашій думці, не догодять цензурі, бо, сказати щиру правду, мені приємніше було б побачити „Ціпов'яз" на сторінках „Зорі", ніж у „Правді"

Переглянувши пильно справу з граматкою, я цілком згоджуюся з Вами, що вона щодо форми нецензурна. Найбільш вражають там слова: „цвенькати по-московськи", „московська мова" і т. ін. Отже, гадаю, викинути такі вирази, замінивши слово „московська" словом: „не рідна", „чужа" або „панська", то ціла справа з граматкою може залишитися без одміну, бо не буде ясним ворогування до московського; про ворогування ж з панським, з панами, — цензура писати не забороняє, особливо, коли таке ворогування не активне, а тільки на словах. Як ще додати, що на Правобережній Україні пани-поляки, а не великороси — пануюча народність, то можна бути певним, що цензура не зверне навіть уваги на се місце оповідання. Тому-то прошу, коли Ваша ласка, зачеркнути всюди вирази „московська", „по-московськи", замінивши їх виразами „не рідна", „чужа", „панська" і т. ін., словом — прошу змодифікувати се місце оповідання так, як на Вашу думку вимагають цензурні умови. Буду вельми вдячним.

Щодо тої сцени, де становий б'ється з Семеном, то я змінив її та, щоб догодити цензурі, зробив станового не вовком, а плохою овечкою, і певний, що з цензорського погляду мій становий буде вважатися за ідеал станового в белетристиці. Сподіваюся, що тепер вже не буде перешкоди в друкуванні „Ціпов'яза" в „Зорі". . .

(Лист з 14 ст. ст. березня 1893).

Після узгіднення з Коцюбинським потрібних змін у тексті, „Ціпов'яз" був надрукований в „Зорі" 1893 року.

Щождо „По Басарабії", то Коцюбинський свого задуму не зреалізував. Про те, що почав він працю над твором, свідчить листування з Лукичем, а також і малий уривок самого твору, який залишився в архіві письменника. Уривок був надрукований вперше аж у 1927 році. Зате в 1893 р. був написаний Коцюбинським інший твір — образок „Помстився".

З листа Коцюбинського до Лукича довідуємося, що останній просив письменника прислати щось для календаря „Просвіти". Коцюбинський спочатку обіцяв дати якийсь матеріял, але пізніше через брак часу нічого не міг написати. Маючи готовий образок „Помстився" (написаний у лютому 1893 р.), послав він його Лукичеві з проханням вмістити в календарі. Лукич надрукував „Помстився" в „Зорі", на початку 1894 року, а не в календарі, керуючись тим, що „Помстився" було початково призначене для „Зорі", а подруге — Коцюбинський дав Лукичеві право рішати, де цей образок буде надрукований.

Щоб закінчити огляд надрукованих в 1893 році творів Коцюбинського, згадаємо ще про призначене для дітей оповідання „Маленький грішник", що появилося в журналі „Дзвінок"

Почав Коцюбинський в 1893 році працю над казкою „Хо", але згодом залишив її, бо зближалася весна, і треба було вертатись до служби в філоксерній комісії. Службові обов'язки забирали Коцюбинському стільки часу й енергії, що про літературну працю в той час не могло бути й мови. Тому письменник — після закінчення другого сезону в 1893 р. — вживає заходів для одержання якоїсь іншої праці Але з тих заходів нічого не виходило. Рад-нерад, Коцюбинський мусів залишитись на старій роботі до 1897 р.

До 1895 року праці проводилося в Басарабії, а від 1895 до 1897 р. Коцюбинський працював у Криму. На осінь і зиму письменник приїжджав до Вінниці. На той час припадають такі твори письменника: „Хо" — друкований у „Зорі" 1894 р; „На крилах пісні" — друкований в „Зорі" 1896 р.; „Для загального добра" — друкований в „Зорі" 18966 р.; „Не коптьор" — друкований у „Зорі" 1896 р. і „Посол чорного царя" — друкований у „Житі і Слові" в 1897 р.

Проф. Григорій Власович Денисенко

(Некролог)

8-го серпня 1964 українська громада в Америці поховала проф. інж. Григорія Власовича Денисенка. Небіжчик понад 30 років належав до професорського складу Української Господарської Академії в Подєбрадах у Чехословаччині, у якій у 1927 році набув титул інженера-економіста, та до Українського Технічно-Господарського Інституту в Подєбрадах, Реґенсбурзі і Мюнхені. Його академічні заслуги полягали не стільки у викладах статистики, яку він, учень сл. п. Федора Щербини і Леонтія Шрамченка, викладав у тих школах від 1928 до 1950 рр., як у галузі шкільної організації і адміністрації. Він, спільно з тодішніми доцентами О. Бочковським, Сапіцьким і проф. С. Гольдельманом, був ініціятором і організатором позашкільної системи навчання, яку треба було запровадити в Українській „Господарській Академії (УГА). Протягом 15 років українська молодь училася заочно в УТГІ, залишаючись на рідних землях, чи на еміграції, або й у польських в'язницях. Українське шкільництво перед тим не знало цієї методи. Понад 8.000 українських курсантів училися заочно і набували фахових знань.

Коли у 2-ій світовій війні московські армії зближалися до Праги, тоді сл. п. Денисенко з кількома молодшими лекторами УТГІ переконали тодішнього ректора УТГІ, проф. Комарецького, вивезти основні надбання школи: підручники, наукові праці та готівку на Захід. Більшість старшої професури залишилися на місці, надіючись, що большевики вже за них забули і вони спокійно доживуть віку. Сталось, одначе, так, що большевики виарештували всіх професорів з Наддніпрянщини і Галичини і вивезли їх до Києва для суду, а УТГІ уже за чесько-німецьким кордоном у Плятлінгу знайшов охорону американців і негайно відновив навчання на широку скалю.

Маючи дозвіл від американського губернатора, полк. Поспішіля, на навчання в УТГІ, Григорій Власович Денисенко разом з проф. Віктором Приходьком, розшукує у Зах. Німеччині професорів, своїх чи з українських шкіл під совєтами або в Галичині. І ось, коли вони прибули до м. Кавф-Боєри в Баварії, то тут совєтська військова комісія схопила їх, щоб насильно вивезти до СССР. Та комісія мала таблицю „Український Червоний Хрест" і подорожні зайшли до приміщення добровільно, але вихід для них був заборонений. Тільки надзвичайна спритність Небіжчика допомогла звільнитися з рук чотирьох сильних енкаведистів. Замість увійти в авто перед самими дверима, Денисенко висунув хвору ногу поза дверці авта і почав кричати. Почув це американський поліцист, українського роду, і забрав усіх до американської комендантури. Українська мова поліциста скоро допомогла виявити, що Денисенко і Приходько є недоторкальні, бо мають охоронний лист від губ. Поспішіля.

Особа Григорія Денисенка була добре відома на Великій Україні в періоді Визвольних Змагань. Він був політичним провідником уже з перших днів революції 1917 року, коли його на російському південно-західньому фронті українські вояки обрали лідером, а після 3-го Універсалу — повітовим комісаром Центральної Ради у Рівному на Волині.

Григорій Власович був майстерним промовцем. Його попереднє знайомство з суспільними рухами, велика начитаність і певна спокійна вдача садавало його промовам правдивости, ясности і прямо захоплювали слухачів. При виборах до Українських Установчих Зборів у грудні 1917 року він був обраний їх членом від Волинської губернії. Хоч ті Збори не зійшлися, через моковсько-українську війну і пізніший гетьманський переворот, то вартість одержаного мандату у всенародніх, рівних, прямих і таємних виборах завжди давала йому право говорити іменем українського народу.

Гетьманський уряд арештував Денисенка, як арештував і ін. діячів доби Центральної Ради, і вивіз до м. Біла, на Підляшшу, до табору, в якому він перебув цілу гетьманщину.

Після зміни режиму Григорій Власович повернувся до адміністративної служби і був староконстантинівським повітовим комісаром. У найскрутніщий час, коли большевики з півночі, поляки зі заходу, а денікінці з півдня забрали майже всю Україну, а Армія УНР вийшла на тили Денікіна в славний Зимовий Похід, то в районі Винниці-Літина-Летичева утворилася порожнеча, де не було влади, панував страх серед населення через загрозу анархії, злочинного елементу чи ворожого наступу. Денисенко, разом з д-ром Іваном Макухом, Хведором Сумневичем, от. Никифором Гірняком, Дмитром Палієвим, Іваном Лизанівським, Іваном Паливодою та іншими, організували у м. Хмельнику Краєву Раду Брацлавщини, як орган, що мав заступати Уряд УНР, аж до нав'язання зв'язку з Армією і членами Уряду, що були при Армії.

У цьому органі була здійснена повна консолідація і злука територіяльна і політична, в якій цивільні і військові діячі галицькі і наддніпрянські творили одно соборне тіло. Після досягнення зв'язку з членами Уряду, Мазепою і Безпалком, ця Хмельницька Рада була винана адміністративним органом багатьох повітів Волинської і Подільської губерній.

Коли Польща окупувала Галичину і замирилася з Москвою, а українська армія була обеззброєна, то цивільні урядовці стали політичними еміґрантами. Григорій Власович Денисенко опинився у Львові, де він спільно з А. Петренком, В. Дорошенком та ін., заснував Допомоговий Комітет помочі наддніпрянським втікачам. В канцелярії д-ра Лева Ганкевича були перші зустрічі цього комітету і сюди приходили всі, що шукали охорони і допомоги.

Небіжчик Денисенко до самої смерти з великою вдячністю згадував родину проф. Мирона Кордуби з Тернополя: пані Кордубова щотижня привозила для наддніпрянців харчі. У 1922 році Денисенко залишив Львів і переїхав до Чехо-Словаччини, на студії в Українській Господарській Академії в Подєбрадах.

Проф. Григорій В. Денисенко, працюючи академічно, не залишив справ громадських і політичних. Він брав участь у видавництві „Українське Мистецтво", у часописі „Слово" в Реґенсбурзі, у з'їздах журналістів, українських науковців, нарадах з усіма політичними партіями, що творили Український контактний комітет і виробили основи для Української Національної Ради. Він був членом УНР, як делеґат від УПСР, і там був обраний до Президії заступником голови.

Перед виїздом до Америки в 1950 р. він був головою ЦК УСП, що старанням Небіжчика постала через злуку всіх українських соціялістичних партій: УПСР, УСДРП, УСДП, УСРД.

В Америці працював в Українському Технічному Інституті, а останні 12 років — редактором „Голосу Америки" у Вашинґтоні. Д. С. Проф. Григорій Власович Денисенко особисто був дуже скромний і не мав зайвої амбіції. Свої наукові праці він переважно не підписував і через те читацька громада його мало знає.

Він мав велику силу волі та почуття громадської відповідальности. Будучи довгі роки інвалідом, бо мав загосний туберкульоз коліна, він часто перемагав фізичні недомагання, щоб досягти моральних успіхів.

Був дуже добрим товаришем праці, чутливим до біди ближнього, завше допомагав, чим тільки міг. Був толерантний до людей, з якими працював, не зважаючи на політичні переконання. Він був приятелем сл. п. Юліяна Павликовського, Степана Барана, Івана Багряного, д-ра Степана Витвицького і багатьох ін. громадських діячів.

Мабуть з огляду на ці особисті прикмети Небіжчика його смерть так зворушила українську громаду в Америці, а на його похорони прийшли діячі майже усіх політичних середовищ.

Я. З.

Річний концерт Музичної Студії мґр. Наталії Котович

Минуло вже чотирнадцять років послідовної і повної гарних вислідів у науці фортеп'янової музики у Студії проф. мґр Наталії Котович.

Маючи змогу бути присутнім на ряді річних концертів Студії, можу з повною відповідальністю ствердити, що вислідами своєї довголітньої праці вона стоїть на передовому місці у нашому музичному світі. Про це свідчать і чисельні рецензії.

Наталія Котович присвячує тільки 2 дні в тижні для фортеп'янової науки українській молоді, бо вже 14 років вона викладає у першорядній американській музичній школі „Сетлемент Мюзік Скул" у Філядельфії і там зустрічається з призначням від таких відомих у американському світі діячів, як директор Школи Йоган Ґролле, піяніст і педагог Гайс, піяніст і педагог М. Філар. На річних концертах Україн. Музич. Студії бували Й. Ґролле і піяніст Гайс та вміщали дуже добрі рецензії на сторінках англомовної „Америки" і „Свободи".

Цьогорічний концерт відбувся 21. червня. Він був дбайливо і старанно приготований. Мав і своє специфічне забарвлення, бо в програмі його були, як новість, твори сучасних американських композиторів, пристосовані до музичного світосприймання молодших учнів, як також і европейських, зокрема українських, старанно дібраних до спроможности н а й молодших.

33 музичні твори, виконані на концерті, репрезентували епохи: барокко, клясичну, романтичну і сучасну.

При цій нагоді приглянемося тій музичній індивідуальності, яку представляє собою мґр. Н. Котович.

По закінченні гімназії в Стрию, студіювала у Львівському університеті, де одержала диплом маґістра філософії з ділянки зоології, загальної з анатомією порівнюючою, та географії. Після відбуття двох річної педагогічної практики в гімназії в Стрию, закінчила її педагогічним іспитом. Все це свідчить про її високі педагогічні кваліфікації.

Від раннього дитинства вихована в любові до музики та фортепіянової гри. Її батько був засновником і директором Музичного Інституту в Стрию, де вона вчилася у Галі Левицької. Потім переходить до Львова, до Українського Музичного Інституту, і є однією з найкращих учениць Василя Барвінського; три роки вчиться в концертовій клясі проф. Леопольда Мінцера, лавреата світового Шопенівського конкурсу у Варшаві.

Перед прибуттям до ЗДА вчилась 4 роки і завершила музич. студії у світової слави „Музік Гохшуле Моцартеум" у Зальцбурзі, як учениця професора Нойміллєра.

Вже на початку музично-педагогічної праці Наталії Котович професор Музичної Школи в Стрию, голова іспитової комісії Василь Барвінський, в часі іспиту, після переслухання учнів інш. професорів, під враженням гри учнів пані Котович, заявив, що здається йому, наче б авдиторія, повна досі диму і душної атмосфери, стала ясною і було легко віддихати. При тому Барвінський поґратулював їй за її музич.-педагогічний талант. 15 років тому прибула вона до Філядельфії і скоро прийняв її на професора „Сетлемент Мюзік Скул" директор і засновник Школи, Йоган Ґролле.

Рівень „Сеттлемент Мюзік Скул" є дуже високий. Члени її вчительського збору рівночасно викладають у Куртіс Інституті, як теж і в Темпел Університеті. Багато вчителів є рівночасно членами світової слави філядельфійської оркестри, під дириґентом Е. Орманді.

Беручи під увагу великі вимоги, які ставить до професора „Сеттлемент Мюзік Скул", дістатися до неї є дуже важко.

На згаданому вище концерті Музичної Студії зібрана публіка була в першій мірі мило порушена надзвичайним порядком наступаючих по собі точок, елеґантною появою виступаючих, їх поведінкою на сцені, їх поставою в часі гри, та системою гри кінчиками пальців, як теж старанною педалізацією. Виконавцями були: Мартуся Возна, Христя Гречка, Уляна Береза, Мотря Чорнобіль, Шірлей Тераба, Марійка Білинська, Христя Козак, Джоджен Бомберович і Галя Козак. У програмі того вечора на особливу увагу заслуговували три фортепіянові концерти:

1) „Концерт" Гайдна Ц-дур" (усі три частини). Першу частину „Аллеґро" виконувала Люба Кос, 2-гу „Менуета" і третю „фінале" — Галя Козак. Виконання обох дівчаток було стилеве.

2) „Концерт" Моцарта: „А-Дур (К. 448) „Аллеґро" з каденцою виконала Віра Козак бравурно. Гра її була гідною уваги.

Всі виконавці були у віці від 6 з половиною до 12 років.

Таланoвита 12-літня Оленка Бережницька звертала увагу грою і репертуаром. Після неповна чотирьох роках своєї науки виконала: Бетговена: „Баґателю оп. 33 Нр. 1". Дж. Іберта Маленький ослик", а також Шуберта „Емпромптю" оп. 90 Нр. 2". Можна було подивляти її винятково заавансованість технічну, гарний тон і темперамент у грі.

3) „Концерт" Баха „Д-Моль Аллеґро" добре і стилево викола Христя Заброцька, яка, на закінчення концерту, елеґантно відіграла Шопена: „Вальс оп. 70, Нр. 1 Гес-Дур". Оркестрову партію, при другому фортепіяні, у всіх трьох згаданих концертах виконувала пані Проф. Котович.

В перерві, після першої частини концерту, учениці вручили своїй Вчительці прекрасний кіш квітів і дарунок та зворушливо дякували за працю над ними.

Д-р М. Рибак

У перші роковини смерти Володимира В. Дорошенка — 25 серпня 1963 р.

Чи це справді тільки один рік, чи може вже давно це було?

Життя має свої права, днів не можна стримати й вони йдуть напеpед, не оглядаючися, неначе б хотіли знівечити минуле темною заслоною забуття. Хотіли б. Але жива людина бунтується проти цього права і думками вертає завжди до минулого та радіє його радощами і сумує його смутком. Всупереч „праву", наперекір часові.

Сьогодня рік, коли нашу громаду облетіла трагічна вістка, що Володимир Вікторович Дорошенко скінчив своє життя, а за чотири дні прийшов день, в якому довга валка авт з Філядельфії товаришила Покійному в Його останній дорозі до Бавнд Бруку.

І байдуже, чи це вчора, чи рік тому, чи вже давно це було. Головне, що свідомість, що Володимира Вікторовича немає більше між нами, завжди свіжа, завжди болюча. І так воно вже й буде. Бо ж, з Божої волі, відійшла від нас людина не тільки дорога рідні, приятелям і товаришам праці, але людина непересічна, цінність і гордість цілого народу, якому віддав ціле своє богатогранне життя.

Тож звернім сьогодня наші думки в сторону мовчазної могили на українському кладовищі в Бавнд Бруку, в якій спочивають тлінні останки Того, що малий був тілом, але духом великий!

В. Р.

● Вже взято під контролю велетенську пожежу лісів у стейті Невада, що знищила яких 350 000 акрів площі. Пожежа тривала п'ять днів і у її гашенні брали участь 2 500 осіб.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

З НАШИХ БУДНІВ

НАШ КУЛЬТОБМІН

Життя української вакаційної громади в Гантері концентрується довкола двох пунктів: коло церковці св. Івана Хрестителя, з новим іконостасом гуцульського стилю, і довкола мотелю „Ксеня", ги так званої давніше „Кобзярівки".

Після заінсталювання згаданого вгорі гуда-іконостасу, зацікавлення гантерською церковцею зросло непомірно, зокрема серед американців, і церковний комітет нарешті додумався, що треба посадити коло неї дижурного, щоб інформував зацікавлених гужинців, що це таке стоїть. І от, церковний староста, інж. Орест Клюфас, має тепер проблему, — як стягнути такого дижурного з каменя над рігкою або з лежака, ги відірвати його від преферансу і посадити коло церкви, щоб робив пропаганду українсько-візантійському обрядові...

Охотники, все ж таки, знаходяться. В понеділок до полудня такий дижурний погинає свою службу з того, що визбирує довкола церкви всі недокурки, ги так звані „цюки", якими вірні рясно засівають цвинтар по Службі Божій в неділю. Минулого тижня я застав при такій огищувальній діяльності інж. Романа Рогожу з інж. Богданом Раком, який по-сусідськи і з власної, сказати б, ініціятиви прийшов йому помагати. Інженери назбирали цілу гору „цюків"! В гіркі гаси було б гим ощадно обділити все курягe населення середнього ді-пі табору... А так — усе пішло з вітром-димом, яким ніхто ні разу не „затягнувся"!

Атракцією „Кобзярівки" ги то пак „Ксені" є від кількох тижнів малярська ґалерія-виставка п-ні Ольги Соневицької, „найбільш образованої українки", — за словами Гриця Зозулі, бо вона торгує образами і в Ню Йорку, і в Гантері, і в „Білому Домі" (коло Союзівки). Звигайно — душею ґалерії, її мистецьким керівником і надхненником є сам Гриць Зозуля, а в цивільному стані маестро Еко-Козак, який на гас вакацій розбив тут свою головну кватиру, разом з жоною, братами, синами, внуками та подальшим козацтвом. Тому, що Еко тримає стале дижурство в ґалерії, пан інженер Клюфас звільнив його від дижуру коло церкви та від збирання „цюків". Від якогось гасу, як я запримітив, наш дорогий Еко присвоїв собі ще один фах, а саме гас від гасу заступає п. Кобзяра при барі, в характері бартендера. І досить добре дає собі з тим раду! Вправді, ще не посідає такого „експірієнсу", що його придбав у клюбі „Лиса Микити" маестро Йосиф Гірняк, який ще й досі з немалою гордістю показує найважливіший, як каже, в його житті документ — юнійну картку професійного бартендера.

В цьому літньому сезоні завівся дуже гарний звигай поміж нашими двома вакаційними осередками, Союзівкою і Гантером — т. зв. „культурна виміна". Запогаткував її менаджер Союзівки, п. Володимир Квас, а п. Володимир Кобзяр радо її підтримав. Так уже завелося, що гості з Союзівки організовано відвідують Гантер, а гантерівці — Союзівку. Гантерівці оглядають і захоплюються шматком України в Америці, зокрема павільйоном „Веселка" з декорацією роботи Е. Козака. А гості з Союзівки оглядають церкву, малярську ґалерію і захоплюються декорацією павільйону „Ксеня", теж роботи Е. Козака...

Але на цьому культобмін не кінгиться. Обидва осередки обмінюються також культурно-розваговими імпрезами, а радше виконавцями цих імпрез. Дякуюги цій обставині Гантер мав нагоду побагити й погути нашу славну співачку Галину Андреадіс, головігий хор „Гомін" з Філядельфії, під проводом Ів. Задорожного, „Веселу Трійку" з Філядельфії та інших. Надіємось, що і „Живий Лис Микита", що виступає в цю суботу з прем'єрою на Союзівці, шляхом культурної виміни відвідає також „Ксеню" в Гантері.

Ікер

Штучний алмаз

„...Вчені і спеціялісти Українського науково-дослідного інституту синтетичних надтвердих матеріялів та інструменту розробили технологію виготовлення на основі алюмінію і цинку алмазних кругів, призначених для обробки неметалевих виробів... Вони продемонстрували більш високі якості порівняно з існуючим інструментом". („Молодь України" з 12 серпня).

Степан Крутій

Я не хочу додержуватися звички вшановувати людей лише після їх смерти й величати їх, часом з перебільшеними заслугами.

Степана Крутія я особисто не знав. З преси довідуюся, що він народився в Галичині 1888 року. До ЗДА приїхав в 1910 році. Працював на фабриках а пізніше мав власне підприємство.

Помер 22 липня цього року.

Життєпис його дуже скромний. Це тип тихого робітника на народній ниві. Він йшов за словами Євгена Чикаленка, що треба виказувати любов до України не словами а власною кишенею. Так від 1914 року С. Крутій став більшим жертводавцем для Союзу Визволення України, закуповує акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові, допомагає скитальцям через ЗУДАК, УКК та дає багато інших датків на різні національні справи.

У 1955 році дає 500 дол. на Національний Музей в Онтеріо. Стає фундатором Українсько-Американської Фундації з вкладом 3.000 дол., а вмираючи залишає завіщення, що всі його ощадності передає на народні цілі.

Правдоподібно це буде понад 5.000 долярів, крім того для Українських Музеїв призначив 1,000 дол.

Вже оці цифри Його жертвенности самі кажуть за себе.

Це незвичайно скромна людина, яка також скромно відійшла з життя і похована на кладовищу в Онтеріо, Кал.

Хай з Богом спочиває.

Л. Б.

Голова Ради рабинів закликає жидів молитись за поневолених жидів у Совєтському Союзі

Ню Йорк. — У зв'язку з тим, що в неділю 6-го вересня розпочнеться жидівський Новий Рік, голова ради рабінів, Макс Шенк, закликає жидів піднести свій голос протесту проти дискримінації жидів і юдаїзму в СССР. Екзекутивний директор тієї Ради, рабин Гаролд Гордон, сказав, що це вперше видано такий організований заклик на найсвятіший для жидів день у році — „Рош га-Шанаґ", що починає 5725-й рік їхнього літочислення. У проклямації рабинів сказано, що увесь цей рік буде присвячений переслідуваним у Совєтськім Союзі жидам, яких там є три мільйони душ. В іншій проклямації говориться, що в СССР живе три мільйони жидів, тобто друга в світі найбільша компактна група після п'яти мільйонів у ЗДА, і що підсовєтських жидів влада переслідує релігійно та культурно. Рабин Шенк твердить, що совєтські жиди „є більше переслідувані, як будь-яка інша релігійна група в СССР", та що влада замикає синагоги навіть там, де була тільки одна.

Чарльс Гелю, міністер освіти, став новим президентом Ливану

Бейрут.— В минулий вівторок 8 ц. м. ливанський парлямент обрав 92-ма голосами з усіх 99 на нового президента Ливанської Республіки 51-річного міністра освіти, Чарльса Гелю. Вихованець французького університету в Бейруті, адвокат за фахом, християнин, був якийсь час редактором французької газети в Бейруті, а в 1947 році був ливанським амбасадором при Ватикані. Займав різні становища в державному апараті Ливану та спеціялізувався у сприянні туристичного руху в Ливані. Він є прихильником добрих взаємин з усіма арабськими сусідами в рямцях Арабської Ліги, але водночас противником такої тісної співпраці з „соціялістичними" арабськими країнами, яка насправді поставила б Ливан у подібну залежність від єгипетського президента Нассера, як у неї попали Ірак, Сирія чи, найбільше, Ємен. Дотеперішній президент Ливану, 61-річний генерал Фавд Чехаб, рішуче відмовився кандидувати вдруге і ледви погодився закінчити свою каденцію, яка кінчається 23 вересня цього року. В тому самому дні відбудеться заприсяження нового президента. Ливан є одинокою демократичною арабською країною на Середньому Сході під сильними, головно культурними, впливами Франції.

● У Західньому Берліні американський студент Джеймс Коннор оповів свою пригоду з 4-ма східньо - берлінськими кордонними поліціянтами, які хотіли відібрати йому куплені на західньо - берлінському чорному ринкові східні німецькі марки. Молодий американець пішком мандрував по різних европейських країнах. Він оборонив свої гроші і волю, загрожені німецькими комуністами, але американські власті в Західньому Берліні порадили йому більше на територію Східньої Німеччини не вступати.

НАЧЕ ВИБУХ АТОМОВОЇ БОМБИ

Великою грудою вогню на 400 стіп у повітря знялася запалена в 200 000-гальоновому танку в Ляс Веґас в Каліфорнії бензина. Пожежу вдалося погасити щойно після двох годин. Здалеку вона виглядала наче вибух атомової бомби.

Українці стейту Іллиной в честь Чарлза Г. Персі

В намаганні оживити республіканську кампанію кандидата Чарлза Г. Персі на губернатора стейту Іллиной, Американсько-Українське Товариство в Іллиной заплянувало влаштувати бенкет в честь п. Персі в суботу, 19-го вересня 1964 р. Присутніми на цьому бенкеті будуть: голова Республіканського комітету Кук Каунті, Тімоті Шіган та д-р Лев Добрянський, заст. голови Республіканського Національного Комітету, Відділу Національностей.

Згідно із заявою п. М. В. Куропася, президента Амер.-Укр. Респ. Т-ва, бенкет буде започаткуванням українсько-американської активности в стейті Іллиной.

Бенкет для п. Персі є одною з багатьох імпрез заплянованих українцями-республіканцями на терені ЗДА. Подібні імпрези восени плянується влаштувати в Огайо, Пенсильвенії та інших стейтах українського поселення, ціллю яких є зактивізувати та посилити кампанію для здобуття голосів для кандидатів Республіканської патії.

М. В.

Індонезія перекидає партизанів до Маляйзії

Куаля Люмпур. Маляйзія. — На Маляйський півострів, за яких 40 миль на північ від Сінґапуру і 165 миль на південь від столиці Куаля Лумпур, висадилась крадькома група індонезійських терористів-партизанів. За одними вістками було їх коло 150, за іншими — не більше як 30-40. Між ними й маляйзійськими вояками та поліціянтами прийшло швидко до зударів, при чому в руки маляйзійців дістались полонені, які виявились індонезійськими моряками. Індонезія поставилась відразу вороже до новоствореної держави Маляйзії, в яку з'єдналися Маляйська Федерація, Сінґапур і Північне Борнео. Індонезія закинула Маляйзії, що є членом Британського Коммонвелту, що вона є тільки параваном для „британського імперіялізму", й заповіла „знищення" Маляйзії. Практично, Індонезія почала висилати своїх вояків для ведення партизанської війни на Північному Борнео, але це була перша спроба висадити партизанів також на маляйському суходолі. Самі маляйзійські власті не прив'язують до цієї події великого значення, вважаючи, що це був радше пропагандивний трюк у зв'язку з святкуванням 19-х роковин державної незалежности Індонезії. Все ж, Маляйзія зголосила скаргу до Ради Безпеки Об'єднаних Націй, але не зажадала ніякої міжнародної акції, вважаючи, що вона сама має достатні сили, щоб справлятися з такими диверсіями.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

„Народні прислів'я та приказки" М. Гуртового

Ще в 1961 р. Микола Гуртовий - майстер-токар і одночасно заочник філологічного факультету університету в Харкові, передав видавництву, що тепер зветься „Прапор", рукопис цікавої праці „Народні прислів'я та приказки". У ній він зібрав на Харківщині 2.527 приказок, декілька сотень прислів'їв. Книга мала б 124 стрінки. Але... її й досі не надруковано. Різні видавництва передають її з рук до рук, очевидно, боячись неприємностей з боку московських русифікаторів. Подібних випадків є більше, бо „Літературна Україна" з 14 серпня пише: „Їхні рукописи лежать і хто-зна, коли дочекаються уваги видавців".

„Совєтський патріотизм" — для дітей

„Два братні журнали — російський „Мурзилка" і український „Барвінок" оголошують спільний конкурс на краще оповідання, вірш, малюнок. Юні читачі дуже люблять твори про славні перемоги Совєтської армії, про героїчні подвиги наших людей в ім'я батьківщини. Ось чому журнали обрали темою конкурсу патріотизм радянських громадян"... Який конкурс - такі й нагороди: перша премія - 200 крб. (За „Літ. Україною" з 14 серпня)

● П'ять арабських країн — Об'єднана Арабська Республіка, Сирія, Ірак, Йорданія і Кувайт — підписали договір про створення спільної організації за зразком Европейської Економічної Спільноти: про вільний обмін продуктів і робітників, про вільний обмін крайовими грішми, скасування пашпортового примусу і т. п. Договір увійде в силу 1 січня 1965 року.

ПОАЗБУЧНИЙ СПИСОК СТУДЕНТІВ УКР. ВИЩОЇ ШКОЛИ В ДІТРОЙТІ, що в дні 14-го червня 1964 р. одержали дипломи закінчення 12-ої кляси („Гайскул").

Андріяшко Михайло, Антоняк Ірина, Бартків Любко, ** Бойцуняк Одарка, Чубатий Володимир, Денисенко Надія, * Федишин Марта, Фотчук Роман, Ґульчевська Стефа, Ґуран Ірина, Грицай Богдан, Гриник Михайло, * Ярецька Еліс, Качмар Марія, Казанівський Юрій, Казанівська Лідія, Кіндрат Александра, ** Климишин Александра, Княгиницький Богдан, * Коцелко Люба, Когут Христя, ** Колодій Анастазія, ** Ковальчук Анна, Крижанівський Василь, Кухар Соня, Лукасік Михайло, * Марітчак Алексaндер, Мельник Ірина, Москаль Василь, Муштук Роксоляна, Михайлюк Михайло, Миронюк Роман, Онесько Едмунд, Паламарчук Петро, Петрович Степан, * Площанський Ярослав, Салата Шіла, ** Савка Марта, Серафин Богдан, ** Шумило Зірка, Слободян Марія, Сливка Галина, Сурмай Марія, Шавронський Ярослав, Татарський Аскольд, Васьо Ярослав, * Верещинський Михайло, * Вільхова Ольга, Вірстюк Орест, Винярський Юрій, Вілабі Григорій і ** Зубальська Ярина.

* Ґрадуовані з відзначенням.
** Ґрадуовані з найвищим відзначенням.

ТАРЗАН, ч. 5293. Торгуються!

Адам Стови не піддавався. — Я можу допомогти в тому, щоб Вотерс продав свої терени.... Але ж ви розбагатієте на цьому!

— Це смакує трохи так, як кваснпй виноград, — сказав спокійно президент. — Ну то що! — відгризся Адам.

— Так, — додав Дорсетт. — Можливо, що не повинні турбуватися цим завданням... Можливо вам треба вакацій.